

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af lovforslag nr. L 229:

Forslag til lov om udbetaling af godtgørelse til umyndige HIV-positive blødere, transfusions-smittede m.fl.).

Af sundhedsministeren (Torben Lund).
(Fremsat 17/3 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Martin Glerup (S):

Samfundets behandling af de HIV-smittede blødere har langtfra været glørværdig, og det er ikke uden grund, hvis de involverede myndigheds personer har røde øren, har dårlig samvittighed. Tværtimod er det med god grund, for det har været rystende, at samfundet har behandlet bløderne så dårligt, som tilfældet har været.

Det har holdt hårdt med at få disse uskyldigt ramte mennesker givet en passende godtgørelse, men de 500.000 kr., der blev bevilget af Finansudvalget den 12. november sidste år, så godtgørelsen kom op på 750.000 kr., var en velbegrunder ydelse, som var med til at sætte tingene på plads.

At forældre til de ni HIV-smittede børn skulle bruge tid og kræfter til at ansøge og aflægge regnskab over for statsamtterne, var næsten ikke til at bære. De familier har nok at spekulere over endda.

Ydermere var godtgørelserne i både 1987 og 1988 og for syv HIV-smittede bløderes vedkommende også i 1992 allerede udbetalt til forældrene, da det blev konstateret, at alle disse udbetalinger var sket i strid med gældende bestemmelser.

Pengene til de under 18-årige skulle nemlig retteligt have været indsat i et pengeinstitut forvaltningsafdeling og være overvåget af embedsmænd i statsamtterne.

Der er i forbindelse med dette lovforslag naturligvis udelukkende tale om denne lille og særlig hårdt ramte gruppe, og det er efter sagens natur af afgørende betydning, at børnene og de unge HIV-smittede får glæde af godtgørelsen, mens tid er.

Vi har forgæves forsøgt at få den tidligere sundhedsminister til at gribe ind, men heldigvis gøres der nu op med disse uheldige forhold, idet den nuværende sundhedsminister har fremsat det forslag, som vi behandler nu.

Det er ganske på sin plads at få denne sag bragt til en værdig afslutning. Derfor fra Socialdemokratiets side ja til en hurtig udvalgsbehandling. Jo før vi bliver færdige med den, jo bedre og jo hurtigere får vi den lovliggørelse, som er aldeles påkrævet.

Karen Højte Jensen (KF):

Den konservative gruppe har positiv forståelse for dette forslag.

Vi har en gruppe børn og unge, som er i en ganske særlig tragisk situation, en situation, som er udgangspunkt for, at der må tages særlige og vidtrækkende hensyn, medmenneskelige hensyn.

Ministeren ønsker, at godtgørelsen på 750.000 kr. skal udbetales direkte til værgen. Ministeren ønsker herudover, at værgen skal indsætte større beløb i et pengeinstitut i den umyndiges navn eller anbringe midlerne i værdipapirer, ligesom der ved særlige dispositioner kræves samtykke fra statsamtet. Det kan vi støtte.

Vi er ganske enige i, at det drejer sig om, at pengene skal gavne, skal glæde den umyndige. Der er da næppe heller tvivl om, at det vil ske i de fleste tilfælde. Men hvordan vil ministeren sikre, at værgen ikke misbruger pengene? Hvordan vil ministeren sikre, at eksempelvis en far ikke går ned og køber heroin for pengene, så den HIV-smittede lades i stikken? Hvordan vil ministeren beskytte denne HIV-smittede mod værgen? Det finder jeg er et dybt alvorligt problem, som der ikke med lovforslaget er taget højde for.

Jørgen Winther (V):

[Jørgen Winther]

Venstre er positive over for dette lovforslag. Alt i alt vil jeg sige, at Venstre mener, at der nu er mulighed for en smidig administration af godtgørelsen til de umyndige.

Det eksempel, som den konservative ordfører, fru Karen Højte Jensen, er inde på, skal vi selvfølgelig være meget opmærksomme over for. Men det er jo dog kun nogle ganske få personer, det drejer sig om, og jeg kan se, at statsamtet på en vis måde har tilsyn – det står i sundhedsministerens bemærkninger – med henblik på køb og salg af fast ejendom samt ydelse af ikke ubetydelige gaver og lån. Der kræves statsamtets samtykke.

Hvis det er sådan, at der er nogen, der begynder at ødsle pengene væk, tror jeg også, almen menneskelighed vil være medvirkende til, at sådanne forhold bliver opklaret og også bliver taget hånd om.

Alt i alt synes jeg, det er et godt lovforslag. Men selvfølgelig skal vi være opmærksomme på det, som den sidste ordfører nævnte.

Birgitte Husmark (SF):

Fra SF's side skal der kun lyde ros for, at vi nu har fået denne her særlov, som åbenbart var nødvendig for, at man kunne opnå en ukompliceret udbetaling af godtgørelsen til umyndige, som er berettiget til den erstatning på i alt 750.000 kr., som vi jo efterhånden har fået igennem. Det er vi glade for.

Vi er også helt tilfredse med, at der er nogle sikkerhedsgrænser, hvor statsamtet bliver den ansvarlige myndighed, der skal holde styr på sagerne og holdes orienteret, hvis der er tale om køb og salg af fast ejendom. Vi er også tilfredse med, at der er nogle grænser for, hvor stort et kontantbeløb man kan ligge inde med, og hvor stort et beløb man kan give som gave.

Det er jo meningen, at beløbet skal komme den umyndige til gode. Vi synes, at der er fundet en helt pæn balance.

Jeg vil slet ikke forholde mig til fru Karen Højte Jensens bemærkning. Jeg synes slet ikke, den hører hjemme i denne her sammenhæng.

Jan Køpke Christensen (FP):

Ligesom andre talere mener jeg, at den gruppe, vi taler om i dag, har været ude for en uværdig behandling, altså de HIV-positive blødere.

Jeg mener, at det naturligvis er en yderst tragisk situation, disse mennesker har været i, og jeg er godt tilfreds med, at vi fik godtgørelsen, som det jo hedder, sat op til 750.000 kr. Alle var enige her i Tinget om at forhøje dette beløb, og det synes jeg var ret positivt.

En del folketingsmedlemmer har været i medierne og har groft kritiseret den måde, det hele er kørt på tidligere. Jeg synes, det skal hilses meget velkommen, at forslaget nu foreligger, og jeg vil i hvert fald gøre, hvad jeg kan, for at få forslaget så hurtigt igennem som overhovedet muligt.

Det, der chokerer mig lidt, er den mistillid, Det Konservative Folkeparti lægger for dagen over for disse værgere. Som vi ved, er det et ret lille antal personer, det handler om, og jeg har i hvert fald så megen tillid til værgerne, at jeg ikke tror på misbrug af mennesker i den umyndige alder.

Ingen tvivl om, at selvfølgelig har statsamtet, som en taler var inde på, også pligt til at have et vist check på, hvad der vil ske med de penge, der nu bliver udbetalt til de umyndige, men jeg mener nok, at det er at gå en tand for vidt ligefrem at sige: Hvad gør man, hvis disse penge misbruges, hvis de bliver brugt til narko osv.? – som De Konservative kom ind på. Jeg er – undskyld, jeg siger det! – dybt chokeret over, at det netop kan komme over for det lille antal, vi taler om her, når man ved, at vi politikere her på Christiansborg, særlig i Sundhedsudvalget, har haft kontakt med mange af disse forældre, som har været i den ulykkelige situation.

Jeg har forleden dag haft kontakt med en af disse forældre, som ikke har fået udbetalt penge til deres barn i den umyndige alder. Der er to børn til, og det er klart, at disse familier venter på at få pengene udbetalt. Netop derfor synes jeg, at vi så hurtigt som muligt skal få det her forslag igennem, for det er en uholdbar situation for dem, der venter.

Derfor vil jeg godt spørge ministeren, om ministeren er enig med undertegnede i, at vi også får afklaret disse to familiers tragiske skæbne med hensyn til godtgørelsen.

(Kort bemærkning):

Karen Højte Jensen (KF):

Da nu både ordføreren for SF og for Fremskridtspartiet siger, at jeg står her og skaber

[Karen Højte Jensen]

mistillid, tror jeg, det er vigtigt at understrege, hvad jeg sagde i min første tale, nemlig at der næppe var tvivl om, at det i de allerfleste tilfælde ville komme den HIV-smittede til gode, hvad det naturligvis er alles holdning at det skal.

Men når jeg rejser problemet her, er det måske ikke helt fra fantasiens verden, som nogle forsøger at pådutte mig. Så er det ud fra, at jeg mener, at vi under udvalgsbehandlingen må finde ud af, hvordan vi sikrer, at situationen ikke opstår. Det drejer sig i høj grad om at beskytte den HIV-smittede. Når man sår tvivl om mine intentioner i den her sag, mener jeg, at det er, fordi man ikke lytter godt nok efter.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Jeg tror da heller ikke, at fru Karen Højte Jensen inderst inde har mistillid til disse værger, men jeg må nok sige, at når man henviser til, at det ikke kun er i fantasiens verden, kunne det da være interessant at få noget mere konkret at vide. Man må jo henvise til et eller andet, når man siger, at det ikke er fra fantasiens verden. Så kunne det godt være, at man havde nogle eksempler på, at pengene var misbrugt.

Spørgsmålet er: Hvor går grænsen for misbruget af disse økonomiske midler? Jeg mener, at situationen er den, at det er det offentlige, der har skaffet dem den dødelige sygdom at være blevet HIV-positive. Når det er sagt, er det rimeligt, at de også får de kroner udbetalt, og så skal vi ikke her fra politikernes side gå ind og kontrollere for meget, hvad disse penge bliver brugt til.

Som sagt kunne jeg godt tænke mig at spørge Det Konservative Folkepartis ordfører, fru Karen Højte Jensen: Hvor går grænsen for, hvad der er misbrug? Har man i Det Konservative Folkeparti gjort sig nogen tanker om det? Vi hørte om, at værgerne skulle gå ud og købe narko, men det er det eneste eksempel, vi har hørt. Når det ikke kun er fra fantasiens verden, må der jo ligge noget mere til grund for denne mistillid over for værgerne.

Jeg tror nok, vi skal passe på, at vi ikke i den her situation, hvor det netop er det offentlige, der har været medvirkende til, at vi skal give denne godtgørelse, samtidig siger, at nu skal vi have check i alle ender og kanter på, hvad disse økonomiske midler bliver brugt til.

Vi skal bare værsgo udbetale ved kasse 1 og så have tillid til værgerne med hensyn til, at disse penge også bliver brugt fornuftigt.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Efter min opfattelse skal vi være forsigtige med at gå videre ind i en konkret behandling af disse sager, for det drejer sig jo om en meget begrænset gruppe på kun ni personer. Jeg synes, at den gruppe har ret til at have en beskyttelse, fordi den er så lille, og fordi den er i den særlige situation. Det er jo klart, at forældrene kun har interesse i, at der sker det bedste for deres børn, og dermed følger naturligvis også ligesom i alle andre tilfælde et ansvar. Det ansvar er selvfølgelig ikke mindre, fordi det drejer sig om en gruppe, der gennem samfundets behandling har fået påført en så uhyggelig sygdom.

Jeg synes altså, at vi bør lægge låg over debatten, fordi det er en lille gruppe.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Hr. Jan Kørpe Christensen spurgte mig, hvor grænsen gik. Det vil jeg gerne svare på: Grænsen går præcis dér, hvor pengene ikke kommer den HIV-smittede til gode.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Det er kolossalt diffust, og grænsen er meget, meget flydende. Vil det sige, at når det ikke præcis er den enkelte HIV-positive bløder, det kommer til gode, så bruger man efter De Konservatives opfattelse ikke pengene, de økonomiske midler, korrekt? Hvis et af disse børn ønsker at komme på en jordomrejse med familien er det ikke kun den bløder, vi taler om, det kommer til gode; det er også andre, altså familien som sådan. Derfor er det meget flydende, hvor den grænse ligger. Jeg vil nødigt være med til at sætte noget ned på papir om, hvor disse grænser går, og jeg mener heller ikke, at der skal en sagsbehandler til for at finde ud af, hvad der er rimeligt, og hvad der ikke er rimeligt.

Charlotte Enevoldsen (CD):

[Charlotte Enevoldsen]

CD's ordfører er ikke til stede under behandlingen af dette punkt. Derfor skal jeg gøre rede for CD's opfattelse.

Centrum-Demokraterne er enige i, at man ikke skal føje spot til skade ved at kræve tidrørende og besværlige bureaukratiske regler overholdt med hensyn til udbetaling af godtgørelse til de umyndige bløderpatienter, der var så uheldige at blive smittet med HIV-virus gennem deres medicin i en periode, hvor denne ikke var screenet. Reglerne foreslås nu lempet, så det fremover bliver lettere at disponere over pengene, men der sættes samtidig nogle begrænsninger ind for at sikre den umyndiges kapital mod misbrug fra værgens side. Sådan må det være.

I CD mener vi, at der hermed gives en håndsrækning til nogle mennesker, der bestemt ikke har brug for mere bureaukrati, end rimeligt er. De har nok at slås med i forvejen.

Dorit Myltoft (RV):

Det Radikale Venstre støtter lovforslaget og går ind for, at det får en meget hurtig udvalgsbehandling. Det er en meget uheldig situation, der er baggrunden for lovforslaget, og en situation, hvor vi bliver mindet om, at ikke alt kan købes for penge. Godtgørelsen er jo netop kun en godtgørelse, en udbetaling til at gøre godt med som kompensation til en gruppe umyndige børn.

Som sagt støtter Det Radikale Venstre en hurtig udvalgsbehandling.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Efter de udtalelser, der har været hidtil, må man forudse, at dette lovforslag går meget hurtigt igennem. Og det gør vi også alt til fra Kristeligt Folkepartis side.

Det drejer sig om meget få personer, og det drejer sig om, at den smittede skal have gavn af det og dermed også familien. Der er jo ikke noget ved, at den smittede skal ud at rejse alene. Det er da klart, at De Konservative har misforstået noget, det er jeg helt sikker på, for hvis det drejede sig om mange hundrede børn, kunne man nok forestille sig, at der kunne være forældre, som kunne bruge pengene på en helt anden måde.

Jeg tror faktisk, at vi alle i Folketinget er enige om, at dette er et godt forslag, som vi skal have vedtaget så hurtigt som overhovedet muligt.

Sundhedsministeren (Torben Lund):

Det er klart, at man har generelle regler om anbringelse af umyndiges midler for at sikre, at heller ikke værger misbruger umyndiges midler, for at beskytte midlernes tilstedeværelse, og for at sikre, at de frugtbares, osv., som der står i reglerne om anbringelse og bestyrelse af umyndiges midler.

I dette tilfælde er der altså tale om udbetaling af nogle godtgørelser for den meget uheldige situation, som bløderbørnene, de umyndige blødere er kommet i, nemlig at de er blevet HIV-smittede. Derfor bliver der jo en balance her, hvor man må sige: Der er altså for det første hensynet til beskyttelsen af den umyndiges midler imod misbrug, og for det andet er der også et behov for, at de HIV-smittede børn og deres familier kan få, om jeg så må sige, udbytte og nytte af pengene, gavn og glæde af pengene, her og nu. Det er jo meningen med godtgørelsen.

Det er selvfølgelig en balance. Og det er klart, at der jo er en øget risiko for, at et misbrug kan ske, i og med, at man ikke lader pengene anbringe som umyndiges midler efter de generelle regler. Det har vi derfor også gjort meget ud af i bemærkningerne til lovforslaget, hvor vi har prøvet at præcisere, hvori disse risici består.

Vi har i bestemmelser i lovforslaget også forsøgt at begrænse nogle af risiciene, bl.a. risikoen for, at pengene umiddelbart skulle kunne ligge under for kreditorforfølgning eller blive opfanget af kreditorforfølgning i forhold til værger. Og vi har med hensyn til fast ejendom og med hensyn til usædvanlige lån og gaver lavet særlige bestemmelser, hvor statsamtet skal medvirke. Men ellers medvirker statsamtet ikke i forbindelse med forvaltningen af pengene og i forbindelse med familiens brug af pengene. Der er altså ikke noget tilsyn fra statsamtets side bortset fra de bestemmelser, som jeg her har nævnt.

Sagen kompliceres jo yderligere af, at langt hovedparten af godtgørelserne er udbetalt forkert. Det er de blevet tidligere, både i 1987 og 1988, og også i 1992 blev langt hovedparten af pengene udbetalt forkert. Og det gør selvfølgelig, at der også af den grund er brug for, om jeg så må sige, at få normaliseret situationen.

Med hensyn til spørgsmålet om de penge, der endnu ikke er udbetalt, vil jeg sige til hr.

[Sundhedsministeren]

Jan Kørpe Christensen, at lige så snart lovforslaget er vedtaget, vil lovens ikrafttræden ske ved bekendtgørelse i Lovtidende, og det vil sige så hurtigt, som det overhovedet er gørligt. Derfor vil vi ved en hurtig vedtagelse af lovforslaget altså også kunne sikre, at de familier og de børn, der endnu ikke har fået pengene, får dem så hurtigt som muligt. Men jeg kan naturligvis ikke med det grundlag, der er gældende i dag, udbetale pengene, om jeg så må sige, også være forkert i forhold til den administration, der har været hidtil. Jeg må vente med udbetalingen af de sidste penge, til vi har fået dette lovforslag vedtaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 64:

Forslag til folketingsbeslutning om mærkning af genteknologisk fremstillede levnedsmidler m.v.

Af Rahbæk Møller (SF) m.fl.
(Fremsat 25/2 93).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Sundhedsministeren (Torben Lund):**

Ifølge forslaget pålægges regeringen senest den 1. januar 1994 at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om miljø og genteknologi, § 11, således at der bliver pligt til at mærke genteknologisk fremstillede levnedsmidler. Desuden bliver regeringen efter forslaget pålagt at arbejde for, at sådanne regler bliver indarbej-

det i det kommende EF-direktiv om nye levnedsmidler og nye levnedsmiddelingredienser eller det, der hedder »Novel Food«, som det også er beskrevet i beslutningsforslaget.

Regeringen finder, at grundtanken i forslaget er rigtig. Vi mener ligesom forslagsstillerne, at forbrugerne bør have oplysninger, som giver et reelt produktvalg. Dette gælder også produkter, der indeholder genmodificerede organismer.

Det fremhæves netop i beslutningsforslaget, at en sådan mærkning skal opfattes som en information til forbrugerne og ikke som en advarsel. Heri ligger, at mærkning ikke skal indføres af sundhedsbeskyttelsesgrunde. Efter gældende danske regler er hensynet til sundhedsbeskyttelsen sikret gennem kravet om, at disse levnedsmidler først må markedsføres efter en forudgående tilladelse. En forudsætning for tilladelsen vil bl.a. være, at det er godtgjort, at levnedsmidlerne ikke udgør nogen sundhedsfare for forbrugerne. Det samme vil være tilfældet efter den kommende EF-regulering.

Regeringen vil derfor arbejde for, at vi får indført nogle enkle og overskuelige mærkningsregler for genteknologiske levnedsmidler og tilsætningsstoffer. Sådanne regler bør udformes på en rimelig klar måde, så de kan give mening for forbrugerne, og så de også kan håndteres af erhvervene og af levnedsmiddelmmyndighederne.

Jeg vil godt give et par eksempler på kommende mærkning. Den meget omtalte McGregor-tomat, fremstillet ved genteknologi, bør naturligvis mærkes. Jeg har forstået, at det ikke ligger ude i en fjern fremtid, at en sådan tomat kan forhandles. Et andet eksempel vil være en yoghurt, der både er fremstillet ved hjælp af, og som også indeholder en gensplejset bakteriekultur.

Jeg er derimod mere tvivlende over for nyten af at kræve mærkning af et levnedsmiddel, som er produceret ved hjælp af et stof, der er fremstillet ved hjælp af genspejset organisme, og hvor sådanne organismer ikke genfindes i de færdige produkter. Som eksempel kan jeg nævne ost, hvor osteløben er lavet af en genspejset bakteriekultur, men hvor hverken løben eller osten indeholder de genmodificerede organismer. De har alene sat en proces i gang og forsvinder populært sagt under ostens produktion.